

PROSVETITELJSTVO

PRIRODNOPRAVNA MISAO T.HOBSA, DŽ.LOKA I Ž.Ž.RUSOA

Pojam prosvetiteljstvo označava duhovni pokret evropske inteligencije u XVIII veku. Karakteristika tog pokreta je poverenje u razum kao odlučujući izvor svih spoznaja, poverenje u razum kao pravac delovanja svih ljudskih jedinki i meru svih vrednosti. Kant je u svom zapisu "**Šta je prosvetiteljstvo?**" iz 1784. godine definisao prosvetiteljstvo kao "**izlaz za čoveka iz sopstvene nedoraslosti**". U razumnom razmišljanju i u delovanju koje proizlazi iz zdravog razuma prosvetitelji su videli garanciju stalnog napretka društva u savladavanju prirodnih sila i u uvođenju pravednog društvenog reda.

Socijalno-istorijska pozadina prosvetiteljstva je privredni i socijalni uspon građanstva, čija je želja za emancipacijom kroz prosvetiteljstvo, opet, dobijala važne impulse. Prosvetiteljstvo je bilo duhovna priprema Francuske revolucije. Idejno-duhovni koreni prosvetiteljstva leže u humanizmu, u reformaciji i u racionalno filozofskim sistemima XVI i XVII veka (Spinoza, Dekart).

Prosvetiteljstvo je bilo pojava koja je zahvatila celu Evropu i dosegla čak do Severne Amerike. Prvo negovanje prosvetiteljstva i delovanje u skladu sa pokretom moglo se primetiti u Engleskoj, gde su filozofi i učitelji državnog prava kao Tomas Hobs i Džon Lok razvili ideju čoveku urođenog prirodnog prava, ideju prirodne religije, društvenog ugovora i neotuđivih ljudskih prava. Time su doveli u pitanje poziciju kraljevstva "**datog Božjom voljom**", kao i zahteve crkve da u pitanjima morala, na polju nauke, literature, umetnosti i vaspitanja bude najviši nosilac odluka.

Prosvetiteljstvo je i u Francuskoj razvilo svoje veliko intelektualno, političko i društveno delovanje. Najznačajniji predstavnici bili su Volter, Monteskje, Ruso, Didro, Holbah. U oblasti društvenih i državnih teorija Monteskje je po ugledu na

kolege iz Engleske razvio teoriju o raspodeli vlasti na izvršnu, zakonodavnu i sudsku pod krovom parlamentarne monarhije. Čak se i Volter držao ideala prosvetljenog monarha i podržavao je politička prava samo za posednike. Nasuprot tome, Ruso je zastupao ideju suvereniteta naroda i jednakosti svih građana. Iz toga se kod njega razvila potreba za republikom.

Državno-pravne i građansko-pravne predstave francuskog prosvetiteljstva i njihovo podržavanje ljudskih prava preko Francuske izvršile su veliki uticaj, najpre na vođe američkog pokreta za nezavisnost (T. Džeferson, T. Pejn). Na taj način se došlo do proglašenja nezavisnosti severnoameričkih kolonija "**Virginia Bill of Rights**" i do američkog Ustava. Iz Amerike nazad prosvetiteljstvo je izvršilo uticaj na Francusku revoluciju.

Razvoj društvene misli u početku moderne epohe najizrazitije se ispoljilo u ideologiji prirodnog prava i društvenog ugovora. Mlado građanstvo koje se borilo za novo društveno uređenje u kome neće biti staleške nejednakosti i neekonomске prinude, našlo je upravo u ideologiji prirodnog prava glavno kritičko oruđe za potvrdu opravdanosti svojih interesa i ciljeva. Bitna novina prirodnopravne teorije je u tome što je s'jedne strane laička, anticrkvena, racionalistička, a sa druge strane revolucionarna. Suština prirodnog prava je u razumu, koji je jednak za sva vremena i sve ljude. Dakle, u ljudskom, a ne u božanskom razumu ili u prirodi stvari. Ljudski razum sam može otkriti prirodu čoveka i društva i otud izvući formule za pravna pravila koja će važiti za sva vremena i sve ljude. Suština ljudskog razuma je apsolutna i neistorijska – razum je isti za sve, sem što će ljudi dotle živeti u zabludama. A sadržina prirodnog prava je bila upravo onakva kako je to odgovaralo interesima buržoazije u borbi sa feudalizmom: **sloboda, jednakost među ljudima, apstraktno shvaćena; sveta i neograničena privatna svojina i sloboda preduzimljivosti u privredi; demokratija i narodna suverenost u državi.**

Uverenje da su svi ljudi po prirodi jednaki, javlja se već i u filozofiji starih Grka, gde se u zametku mogu naći sva kasnija shvatanja sveta. Ali u društvu koje je živelo od robova do ropstva, a

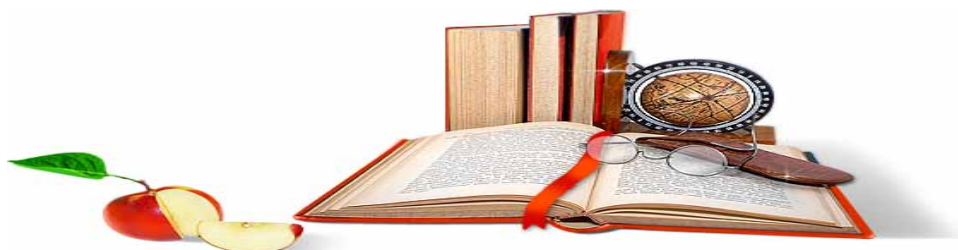
---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)

RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM

[FORUMU](#) ILI NA maturskiradovi.net@gmail.com